

Sygn. akt III AUa 1047/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 czerwca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Białecka
Sędziowie:	SSA Zofia Rybicka - Szkibiel (spr.) SSO del. Beata Góraska
Protokolant:	sekr. sąd. Karolina Popowicz

po rozpoznaniu w dniu 17 czerwca 2014 r. w Szczecinie

sprawy H. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o wypłatę emerytury z datą wcześniejszą

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 19 września 2013 r. sygn. akt VI U 500/13

1. oddala apelację,
2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. na rzecz ubezpieczonej H. W. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

SSO del. Beata Góraska SSA Barbara Białecka SSA Zofia Rybicka - Szkibiel

Sygn. akt III AUa 1047/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 marca 2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił uchylenia decyzji z dnia 12 października 2011r. w części, w jakiej ta decyzja zawiesza prawo do emerytury za okres od 1.10.2011r. do 21.11.2012r.

Ubezpieczona H. W. odwołała się od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę poprzez uchylenie w części decyzji z dnia 12.10.2011r. i nakazanie wypłaty emerytury za okres od 1.10.2011r. do 21.11.2012r. wraz z ustawowymi odsetkami.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie, powtarzając argumenty użyte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wlkp. wyrokiem z dnia 19 września 2013r. zmienił zaskarżoną decyzję ustalając, że brak było podstaw do zawieszenia wypłaty emerytury za okres od 1.10.2011r. do 21.11.2012r.. Sąd ustalił, że ubezpieczona H. W. prawo do emerytury uzyskała na podstawie decyzji ZUS z dnia 2.04.2009 roku od dnia 1.03 2009 roku. Na mocy decyzji pozwanego z dnia 12.10.2011 r. organ rentowy wstrzymał wypłatę emerytury ubezpieczonej od dnia 1 października 2011 roku w związku z kontynuowaniem zatrudnienia. Jako podstawę prawną wskazał art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych (Dz. Ust. z 2010 roku nr 257 poz. 1726). Od decyzji tej ubezpieczona nie odwołała się. W dniu 13.12.2012 r. ubezpieczona złożyła w ZUS wniosek o wznowienie wypłaty zaległej emerytury od dnia 1.10. 2011 r. wraz z odsetkami.

Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzją z dnia 27.12.2012 roku wznowił wypłatę emerytury od dnia 22.11.2012 r., a decyzją z dnia 18.03.2013 r. odmówił uchylenia swojej decyzji z dnia 12.10.2011 r. w części, w jakiej decyzja ta zawieszala prawo do emerytury za okres od 1.10.2011 r. do 21.11.2012 r. Ubezpieczona odwołała się w dniu 25.04.2013 r. od tej decyzji.

Sąd Okręgowy na podstawie powyższych ustaleń uznał, że odwołanie ubezpieczonej zasługiwało na uwzględnienie. Wskazał, że przepis art. 103 a ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. Ust z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zmianami) o treści: prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu obowiązywał na mocy ustawy z dnia 16.12.2010 r. od dnia 1.10.2011 roku. Zauważył, że na podstawie tej regulacji prawnej organ rentowy decyzją z dnia 22.09.2011 r. wstrzymał ubezpieczonej wypłatę emerytury od dnia 1.10.2011 roku. Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 13.11.2012 roku w sprawie K 2/12 uznał ten przepis za niezgodny z Konstytucją, w zakresie w jakim dotyczy osób które nabyły prawo do emerytury w okresie między 8.01.2009 roku, a dniem 31.12.2011 roku. Podkreślił, że we wniosku o wznowienie postępowania ubezpieczona wskazała na to orzeczenie wnosząc o uchylenie decyzji organu rentowego z dnia 12.10. 2011 roku przez nakazanie wypłaty świadczenia emerytalnego od dnia 1.10.2011 roku. Zgodnie z przepisem art. 145a K.p.a.: można żądać wznowienia postępowania również w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego została wydana decyzja.

Skargę o wznowienie wnosi się w terminie 1 miesiąca od opublikowania orzeczenia Trybunału. Musi ona spełniać warunki formalne. Wniosek ubezpieczonej został wniesiony w terminie i zawierał wszystkie wymagane przez prawo elementy. Stanowisko ubezpieczonej, co do tego, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego dotyczy jej sytuacji prawnej jest zasadne bowiem była ona osobą uprawnioną do emerytury na podstawie decyzji pozwanego wydanej w dniu 2.04.2009 roku. Z uzasadnienia orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego jednoznacznie wynika, że na mocy tego wyroku emeryci, którzy nabyli prawo do świadczenia i jego realizacji w określonym przedziale czasowym tj. od 8.01.2009 roku do 31.12.2010 roku nie podlegają rygorom wynikającym z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach. Dlatego na mocy art. 477 § 2 k.p.c. Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych w wywiezionej apelacji zaskarżył wyrok w całości i zarzucił mu naruszenie prawa materialnego:

1/art. 103a ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227) przez jego błędną wykładnię, skutkującą zmianą spornej decyzji organu rentowego w sytuacji gdy przedmiotowa regulacja prawna nie uzasadniała nakazania organowi rentowemu podjęcia wypłaty spornej emerytury od dnia 01.10.2011 r. , tj. od dnia jej zawieszenia, do dnia 21.11.2012 r., w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012 r., sygn. akt: K 2/12,

2/ art. 190 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 02.04.1997r. (Dz. U. 1997.78.483) przez jego niewłaściwe zastosowanie w wyniku przyjęcia, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012r., sygn. akt: K 2/12, ma moc wsteczną (ex tunc) w sytuacji gdy zastosowanie przedmiotowej regulacji prawnej powinno skutkować przyjęciem mocy obowiązującej wyżej wymienionego wyroku od dnia jego wejścia w życie, tj. od dnia jego ogłoszenia w Dzienniku Ustaw w dniu 22.11.2012r. i na przyszłość (ex nunc) wobec nie określenia przez Trybunał Konstytucyjny w wyżej wymienionym wyroku Innego terminu utraty mocy obowiązującej art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych Innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Wskazując na powyższe apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

Ubezpieczona w odpowiedzi na apelację wniosła o jej oddalenie oraz o zasądzenie na jej rzecz od organu rentowego zwrotu kosztów postępowania.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje.

Apelacja organu rentowego jest nieuzasadniona. Należy podkreślić, że z chwilą ogłoszenia w Dzienniku Ustaw wyroku Trybunału Konstytucyjnego co do art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r., jedynie potwierdzono niekonstytucyjność przyjętej przez ustawodawcę regulacji prawnej. Sąd apelacyjny wskazuje przy tym na utrwaloną linię orzecznictwa: orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego stwierdzające niezgodność aktu normatywnego lub jego części z Konstytucją, wchodzące w życie z dniem ogłoszenia, mają skutki retrospektywne, tj. działają wstecz (zob. wyrok z dnia 6.04.2006r., sygn. III AUa 996/05, OSA 2008r. nr 3, str. 6, LEX nr 357749, wyrok z dnia 16.01.2013r. LEX nr 1264372; zob. uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 7 grudnia 2006 r., III CZP 99/06, OSNC 2007, nr 6, poz. 79, uchwały z dnia 23 stycznia 2001 r., III ZP 30/00, OSNP 2001, nr 23, poz. 685, z dnia 3 lipca 2003 r., III CZP 45/03, OSNC 2004, nr 9, poz. 136, z dnia 23 stycznia 2004 r. III CZP 112/03, OSNC 2005, nr 4, poz. 61, z dnia 23 czerwca 2005 r., III CZP 35/05, OSNC 2006, nr 5, poz. 81 i z dnia 19 maja 2006 r. III CZP 26/06, OSNC 2007, nr 3, poz. 39 oraz wyroki z dnia 10 listopada 1999 r., I CKN 204/98, OSNC 2000, nr 5, poz. 94, z dnia 19 grudnia 1999 r., I CKN 632/98, niepubl., z dnia 19 kwietnia 2000 r., II CKN 272/00, niepubl., z dnia 15 stycznia 2003 r. IV CKN 1693/00, niepubl., z dnia 9 października 2003 r., I CK 150/02, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 132, ze sprost. OSNC 2004, nr 10, s. 131, z dnia 29 października 2003 r., III CK 34/02, OSP 2005, nr 4, poz. 54, z dnia 30 września 2004 r., IV CK 20/04, OSNC 2005, nr 9, poz. 161, z dnia 26 listopada 2004 r., V CK 270/04, niepubl., z dnia 12 stycznia 2005 r., I CK 457/04, niepubl., z dnia 7 października 2005 r., II CK 756/04, "Monitor Prawniczy" 2005, nr 21, s. 1027, z dnia 14 września 2006 r., III CSK 102/06, niepubl., z dnia 15 czerwca 2007 r., II CNP 37/07, niepubl., z dnia 13 grudnia 2007 r., I CSK 315/07, niepubl., z dnia 19 czerwca 2008 r. V CSK 31/08, OSNC-ZD 2009, nr 1, poz. 16, z dnia 20 maja 2009 r., I CSK 379/08, OSNC 2009, nr 10, poz. 172 i z dnia 10 grudnia 2009 r., III CSK 110/09, OSNC 2010, nr 5, poz. 82, a także postanowienia z dnia 7 grudnia 2000 r., III ZP 27/00, OSNAPUS 2001, nr 10, poz. 331 i z dnia 15 kwietnia 2004 r., IV CK 272/03, niepubl.). Od zasady skuteczności wyroku Trybunału Konstytucyjnego ex tunc istnieją co prawda wyjątki mające podstawę w przepisach Konstytucji, ale nie zachodzą one w okolicznościach sprawy. Przypadkiem wyłączenia retroaktywności wyroku Trybunału Konstytucyjnego jest wyraźne stwierdzenie w tym zakresie zawarte w sentencji wyroku Trybunału, w której wyłącza retroaktywność w pełnym zakresie, tzn. określa jego skutki na przyszłość. Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2011 r., sygn. II CSK 335/10, Biuletyn SN z 2011, nr 4, s. 8), wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie jest skuteczny ex tunc, również w takim zakresie, w jakim naruszałoby to zasadę ochrony praw słusznie nabytych (art. 2 Konstytucji RP). A contrario, w przypadku przyznanej emerytury, a ściślej przyznanego prawa do emerytury, wskutek spełniania przez ubezpieczoną wszystkich ustawowych przesłanek, według stanu prawnego obowiązującego na dzień wydania decyzji, a więc w sytuacji prawa słusznie nabytego, ochrona realizacji tego prawa, czyli wypłaty rozciąga się na cały okres. Charakterystyczny zaś przykład wyłączenia skuteczności ex tunc wyroku Trybunału Konstytucyjnego wynikający z odroczenia utraty mocy obowiązującej zakwestionowanego przepisu (art. 190 ust. 3 Konstytucji) nie dotyczy niniejszej sprawy, jak też nie może być tłumaczone inaczej niż jego pozostawienie przez oznaczony czas w porządku prawnym i

oznacza, że Trybunał Konstytucyjny, mimo stwierdzenia niezgodności aktu z przepisami wyższego rzędu, działając w granicach kompetencji, utrzymuje w mocy normę prawną. Do wskazanej zatem w wyroku Trybunału Konstytucyjnego daty utraty mocy obowiązującej przepis musi być uznany za zgodny z Konstytucją, a tym samym wyłączony jest skutek retrospektywny takiego wyroku (zob. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 3 lipca 2003 r., III CZP 45/03, OSNC 2004, nr 9, poz. 136, z dnia 24 stycznia 2004 r., III CZP 112/03, OSNC 2005, nr 4, poz. 61 i z dnia 23 czerwca 2005 r., III CZP 35/05, OSNC 2006, nr 5, poz. 81, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2006 r., IV CSK 28/06, OSNC 2007, nr 2, poz. 31 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2008 r., V CZ 73/08, nie publ.). Ustawodawca nie mógł zatem, na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. rozciągnąć stosowanie art. 103a ustawy emerytalnej – przepisu ustalającego nową treść ryzyka emerytalnego – na sytuacje przeszłe, tj. wobec osób, takich jak ubezpieczona, które już nabyły prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., czyli w czasie obowiązywania regulacji niezawierającej wymogu rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą dla uzyskania świadczenia emerytalnego. Określając skutki wyroku Trybunał wyjaśnił, że z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw utraci moc art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy emerytalnej do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Oznacza to, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury - nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. Natomiast przepis ten pozostaje nadal w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w momencie jego wejścia w życie i później, tj. od 1 stycznia 2011 r. Przenosząc powyższe rozważania na grunt sprawy, niewątpliwie H. W. znajduje się w kręgu beneficjentów omawianego orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z uwagi na treść przepisów obowiązujących w dacie wydania decyzji organu rentowego przyznającego jej prawo do świadczenia emerytalnego.

Sąd Apelacyjny uwzględniając powyższe rozważania na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację organu rentowego. O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. i art. 99 k.p.c. zasądzając od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, jako przegrywającego sprawę koszty zastępstwa procesowego za postępowanie przed Sądem Apelacyjnym. Koszty zastępstwa procesowego ustalono na podstawie § 11 ust. 2 w zw. z § 5, 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

SSO del. Beata Górska SSA Barbara Białecka SSA Zofia Rybicka - Szkibiel